

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКА УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
Хмельницька спеціалізована загальноосвітня школа
І-ІІІ ступенів №15 імені Олександра Співачука

**Всеукраїнський конкурс
«Шкільна бібліотека - 2017»**

НОМІНАЦІЯ

**"ЧИТАННЯ І ДІТИ:
ДІАПАЗОН БІБЛІОТЕЧНИХ ІДЕЙ
І МОЖЛИВОСТЕЙ"**

Гуменна Олена Іванівна

2016

м. Хмельницький

АНКЕТА УЧАСНИКА

Гуменної Олени Іванівни

I. Загальні відомості про учасника

1.1. Посада **завідуюча бібліотекою**

1.2. Місце роботи **Хмельницька спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів №15 імені Олександра Співачука**

1.3. Освіта **базова вища. Навчання у Відкритому міжнародному університет розвитку людини «Україна», за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»**

1.4. Спеціальність за освітою **хімік-технолог**

1.5. Контактний телефон **0673654056**

1.6. Електронна пошта **lanlen@ukr.net**

1.7. Web - сторінка школи/бібліотеки: **school15.in.ua /**

biblioschool15.ucoz.net

II. Відомості про трудову діяльність:

2.1. Стаж роботи на займаній посаді **2 роки**

2.2. Бібліотечний стаж **2 роки**

2.3. Кваліфікаційна категорія **«спеціаліст»**

2.4. Нагороди, відзнаки (за наявності) **Подяка ХОІППО; Грамота управління освіти Хмельницької міської ради; Сертифікат за 2 місце в першому етапі конкурсу журналу «Шкільний бібліотекар»**

III. Методичні розробки (за наявності)

-

IV. Проблема, над якою працює учасник - **Створення доступного бібліотечного простору для дітей з вадами зору**

V. Перелік публікацій **Стаття у періодичному фаховому виданні «Шкільний бібліотекар» - «Створення доступного бібліотечного простору для дітей з вадами зору»**

VI. Участь у семінарах, конференціях **міський семінар шкільних бібліотекарів «Модернізація форм та методів роботи шкільних бібліотекарів з дітьми з особливими потребами»**

ПАСПОРТ БІБЛІОТЕКИ

Хмельницької спеціалізованої загальноосвітньої школи I-III ступенів №15 імені Олександра Співачука

Директор школи

Вересюк Микола Петрович

I. Загальні відомості

1.1. Завідувач бібліотеки

Гуменна Олена Іванівна

1.2. Місце знаходження бібліотеки **м. Хмельницький,**

вул. Проскурівського підпілля 125/1

1.3. Контактний телефон

55-22-67, 0673654056

1.4. Електронна пошта бібліотеки

khmschool15@ukr.net

1.5. Web-сторінка бібліотеки

biblioschool15.ucoz.net

II. Матеріально-технічні умови діяльності бібліотеки:

2.1. Загальна площа бібліотеки

50.7 кв. м

2.2. Абонемент

так

2.3. Читальний зал

так

2.4. Наявність книгосховища

для навчального фонду

так

2.5. Оргтехніка

ксерокс

2.6. Вихід в Інтернет

так

III. Основні показники діяльності бібліотеки:

3.1. Основний бібліотечний фонд

(без урахування підручників)

13339

3.1.1. Книги та брошури

13339

3.1.2. Періодичні видання (всього)

36 найменувань

3.1.3. Для учнів

5

3.1.4. Для вчителів

30

3.1.5. Для бібліотечних працівників

1

3.2. Фонд підручників

18643

3.2.1. Для учнів 1–4-х класів	5437
3.2.2. Для учнів 5–9-х класів	10838
3.2.3. Для учнів 10–11-х класів	2368

IV. Робота з користувачами:

4.1 Загальна кількість користувачів (станом на 31.05.2016)	683
4.1.1. Учні	641
4.1.2. Вчителі	42
4.1.3. Батьки	-
4.1.4. Представники місцевих громад, інші	-
4.2. Загальна кількість відвідувань	4891
4.3. Кількість книговидач	5268

V. Інформаційна робота:

5.1. Заходи з формування інформаційної, бібліотечно-бібліографічної, читацької культури учнів : **бібліотечні уроки. бесіди, консультації, книжкові виставки, огляди, обговорення книг, читацькі конференції, літературні ігри**

5.2. Інші заходи: **брейн-ринг**

5.3. Виставкова діяльність **так**

Директор школи

М.П.Вересюк

ЗМІСТ

ВСТУП

1. СПІЛЬНА РОБОТА БІБЛІОТЕКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ ДО ЧИТАННЯ

1.1. Основні методи і форми керівництва читанням.

1.1.1. Метод індивідуального керівництва читанням і його форми.

1.1.2. Метод масового керівництва читанням і його форми.

2. БІБЛІОТЕКА ТА СІМ'Я

3. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ ДО ЧИТАННЯ

3.1. Інформаційні технології в роботі шкільної бібліотеки.

3.2. Сайт шкільної бібліотеки як маркетинговий хід.

4. СТВОРЕННЯ ДОСТУПНОГО БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ВАДАМИ ЗОРУ

ВИСНОВОК

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

*Прищепити любов до читання -
найкращий подарунок, що ми можемо зробити дитині.*

Сесіль Лунан

У складних соціально-економічних умовах, в яких знаходиться наша держава, все більш постає питання про самореалізацію кожної людини. Одним із головних засобів розвитку особи, її інтелекту, культури, здобуття і поглиблення знань – є читання.

Важливого значення у залученні дітей до читання книг набуває бібліотека. Саме вона є ідеальною «територією» для співпраці бібліотекарів, учителів, класних керівників і батьків, щоб спільними зусиллями навчити дитину самостійно шукати, «добувати», переробляти, критично підходити до отриманої інформації, робити власні висновки.

Необхідною складовою сучасної просвітницької діяльності шкільної бібліотеки сьогодні повинна стати мотивація учнів до читання корисної літератури, участі в різних конкурсах, творчої самореалізації.

Сьогоднішньому школяреві треба, щоб інформація подавалася яскраво, динамічно і бажано коротко. Головне для бібліотекаря - привернути увагу, викликати емоційну реакцію, бажання взяти книгу в руки.

Книга була, є і залишиться носієм знань, культури, освіченості людини. Саме в бібліотеці дитина знайомиться із самостійно прочитаною книгою, вчиться вибирати для себе одну найкращу з величезної кількості книжок, які її оточують. Саме до неї поспішає і молодий, і досвідчений учитель, щоб знайти в книгах мудрість великих педагогів. Важко переоцінити, наскільки важливо прищеплювати дітям любов до читання та навчання. Адже це вплине на все їхнє майбутнє. Суспільство, яке читає, є суспільством мислячим, бо читання залишається базовим інструментом культури у світі інформації.

Отже, мета шкільного бібліотекаря — поставити читання так, щоб воно розвивало мислення і збагачувало духовні та національні цінності. Нашим завданням є навчити дітей сприймати і осмислювати художній твір, як факт мистецтва. А цього не можна зробити без захоплення, без радісного відчуття краси, без сердечного хвилювання, яке б передалося учням. Читання має дати учням насолоду, радувати і хвилювати.

1. СПІЛЬНА РОБОТА БІБЛІОТЕКИ ТА ВЧИТЕЛЯ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ ДО ЧИТАННЯ

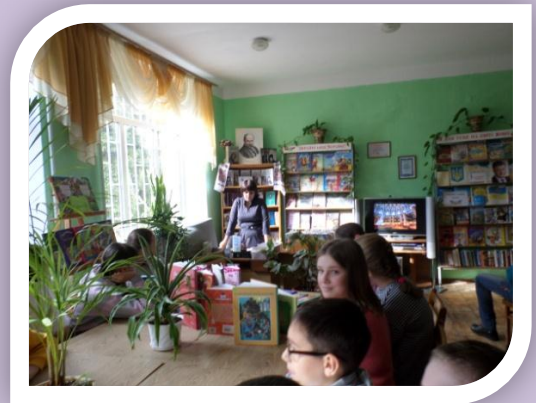
«Кожен з нас може отримати в бібліотеці душевний спокій, втіху і печаль, моральне оновлення і щастя, якщо тільки вміє володіти тим дорогоцінним ключем, який відкриває таємничі двері цієї скарбниці»

Леббон

Велику роль у процесі залучення школярів до читання відіграє книга. Тому пропаганда читання, виховання інформаційно-бібліографічної та читацької культури, формування вміння користуватися бібліотекою, її послугами, книгою, довідковим апаратом, розвиток пізнавальних інтересів — пріоритетні напрямки спільної діяльності педагогів, бібліотеки, батьків.

Залучення учнів до читання книг здійснюється, як у навчальній, так і в позакласній їхній діяльності, на спеціально організованих заняттях. Адже під час навчального процесу учень має оволодіти читацькими навичками й вміннями, способами роботи з художньою літературою, орієнтуватися у світі книжок, періодиці, довідковій літературі, бути готовим до навчання на основі розвиненого в нього інтересу до читання, до книжки. Цьому сприяють літературні ігри, вікторини, казки-естафети, історичні марафони, музичні ринги, брейн-ринги та інші. Форми, які дають змогу залучити учнів до активної творчо-відтворюючої діяльності. Діапазон пізнання книги учнями значно розширюється: їх вчать систематичній праці з книгою, умінню чітко формувати читацький запит, вільно орієнтуватися в різноманітних джерелах інформації, з

цією метою проводяться літературні «кругозори», пізнавальні ігри «Лото-ерудит», «Інтелектуальне казино», «Твоя гра», олімпіади літературних ерудитів, прес - діалоги, презентації і прем'єри книг. Бібліотекарю важливо, як найповніше забезпечити потреби школяра в літературі, яка б задовольняла його пізнавальні інтереси.

Бібліотека повинна стати центром керівництва читанням читачів, особливо в юнацькому віці. Як допомогти читачеві - підліткові знайти відповідь на виниклі у нього питання, спираючись на книгу? Від бібліотекаря потрібне вміння, використовуючи різноманітні форми і методи спілкування з читачами, керувати процесом читання, прагнучи викликати інтерес у сучасного підлітка до класики, з тим щоб пробудити в ньому процес самосвідомості, підштовхнути його до вибору духовної моделі поведінки.

1.1.1. Метод індивідуального керівництва читанням і його форми

Найбільш поширена форма індивідуального керівництва читанням в бібліотеці - бесіда. Під час рекомендаційної бесіди бібліотекар не тільки допомагає вибрати конкретну книгу, але і викликає в читача інтерес до неї створюючи відповідну установку для її сприйняття.

.....

знайомлячи читача з їх змістом. Це допомагає читачеві зробити вибір, привчає точніше формулювати свій попит.

Бесіда про прочитану книгу. При поверненні книги читачем бібліотекар знову проводить з ним бесіду. Індивідуальні бесіди про прочитане так само, як і рекомендаційні бесіди, як правило, відбуваються біля книжкових полиць.

У розмові потрібно уникнути навідних запитань, які можуть відштовхнути читача, викликати небажання вести бесіду. Запитання може підказати заголовок книги «Вдало по-твоєму названа книга?». Іноді почати розмову допомагає питання про ставлення автора до своїх героїв.

Бесіда про прочитане дозволяє бібліотекарю зрозуміти рівень і якість сприйняття читачем книги. Якщо вона була рекомендована бібліотекарем, він під час бесіди визначає педагогічну спроможність своєї рекомендації. Бесіда про прочитане як би продовжує вплив твору на читача, на його свідомість почуття. Зберігаючи яскравість сприйняття конкретного змісту, читач під час розмови з бібліотекарем може побачити і зрозуміти той глибший «шар» твору, який не розкрився йому при читанні, але ось зараз питання бібліотекаря дозволили йому увійти в створений художником світ образів. Читач вчиться розуміти твір. Це означає, що він не просто глибше засвоює, де, коли і чому

відбувалася дія, які якості героя при цьому було виявлено, а й усвідомлює ставлення письменника до зображуваного, глибинного сенсу твору.

Консультація. Це порада бібліотекаря читачеві з якого-небудь питання, пов'язаного з вибором літератури. Консультації проводяться у книжкових полиць, у виставок, у каталогів. Часто учні йдуть до бібліотеки, щоб «поритися в книгах», погортати журнали, вибрати «що-небудь цікаве». Бібліотекар повинен проявити максимум такту, щоб своєю порадою допомогти читачам вибрати потрібні їм книги або статті з періодичних видань.

Бібліотекарю знайомі читачі, які у фонді безцільно переходять від одного розділу до іншого. Їх увагу привертає зовнішній вигляд книги, її обкладинка, заголовок, ілюстрації. Бібліотекар може провести консультацію з такими читачами у книжкових полиць, щоб привернути їх увагу до кращих книг, допомогти усвідомити запити, підказати раціональний шлях самостійного пошуку потрібної літератури. Важливе завдання консультації - вказати читачеві на труднощі, з якими він може зіткнутися при читанні, запропонувати довідкові видання.

Результати індивідуального керівництва читанням, яким би систематичним і кваліфікованим воно не було, не можна визначити відразу.

Інтереси читача, усвідомлені мотиви читання, глибина сприйняття книги формуються поступово, якісні зрушення в читацькому розвитку нарастають непомітно. Індивідуальне керівництво читанням вимагає від бібліотекаря

творчості і майстерності, знання літератури і свого читача, за словами Сухомлинського - *«Якщо хочеш запалити в дітях іскру, то тобі потрібно вміщати в себе ціле море світла»*.

1.1.2. Метод масового керівництва читанням і його форми.

Масова робота увібрала в себе багаторічні духовні бібліотечні традиції. Основними формами масового керівництва читанням учнів в бібліотеці є книжкові виставки, огляди літератури, цикли читань, групові бесіди про прочитане, обговорення книг, читацькі конференції, різноманітні літературні ігри (конкурси, вікторини, подорожі по книгах), усні журнали, літературні вечори.

Книжкова виставка - широко поширена в бібліотеці оперативна форма масової роботи. Виставки бувають тематичними, жанровими, присвяченими певному виду літератури, творчості одного письменника і т.д. Вибір літератури для них визначається завданнями, які вирішує бібліотека в ідейно-політичному, моральному, трудовому, естетичному вихованні учнів.

Ця форма наочної пропаганди літератури - книга наближено до читача, повернена до нього обличчям. Виставка експонується протягом певного часу. Вона покликана викликати в читача інтерес до літератури, а також до питань і тем, які раніше не привертали його уваги. Виставка також показує скільки є в бібліотеці книжок, журналів і газет, в яких можна знайти відповіді на численні запитання. На виставці бібліотекар може познайомити читача не тільки з книгами, але і з матеріалами газет і журналів, об'єднаних загальною темою.

Організуються виставки літератури на теми національних, міжнародних та народних свят, виставки, які присвячені творчості письменника, тощо. Книжки пропагандуються також в безпосередньому спілкуванні з учнями: у виступах бібліотекаря в класі, в бібліотеці. Тематика виставок може бути пов'язана з вивченням навчальної програми і також з профільних предметів, з питаннями які хвилюють читачів.

На особливу увагу заслуговує практика організації у бібліотеці відкритого доступу до книжкового фонду. Відкритий доступ є поширеною формою обслуговування читачів. Головне тут, це розкриття бібліотечного фонду тематичними полицками та книжковими виставками. Багато залежить і від того, якою літературою розкривається фонд. Діти насамперед кидають свій погляд на нові книги, а вже коли дитину

зацікавила тема, то я і пропоную всі книги, які є у фонді на цю тему. І це уже перевірено, дитина буде читати читану-перечитану книгу, в іншому випадку я ніколи не зацікавила б її цією книгою, хоч би яку змістовну і цікаву бесіду провела.

Бібліотечний фонд я розкрила такими полицками „Я пізнаю світ”, „Зверніть увагу”, „Спорт -це наш вибір, наше життя”, „Куди піти навчатися”, „Для кмітливих і допитливих”, «Дивосвіт друкованих скарбів», «Довкілля - наш дім», «Природа шукає друзів», «Подбай про своє здоров'я» та ін.

Огляд - також широко поширена в бібліотеках форма масової роботи з читачами. Це усна розповідь про книжки та інші книжкові видання, зміст яких підказується подіями суспільно-політичного життя нашої країни і світу, прагнення рекомендувати кращий твір сучасної та класичної літератури, а також періодичні видання. Огляд проводять з метою розширити читацький попит, показати велику різноманітність літератури в бібліотеці. При виборі теми та книг бібліотекар враховує інтереси читачів.

Види образів літератури різноманітні. Огляд може бути жанровим (новинок поезії, прози), монографічним (присвяченим творчості окремого письменника), на допомогу вивчення одного з предметів програми (історії, математики) і т.д. Цікавий огляд однієї книги, наприклад, альманахів. Огляд можна побудувати цілком за матеріалами періодики.

Огляд є самостійною формою роботи, але часто він проводиться біля книжкової виставки, передує або завершує літературний вечір, обговорення книги, літературні ігри.

У керівництві читанням учнів не можна забувати про гучні читання. Вони допомагають усвідомленому сприйняттю тексту, відкривають читачеві глибину і багатство книги, журнальної або газетної публікації. Повинно бути обрано такий твір, який викликає у дітей сильні емоційні переживання, прагнення міркувати про прочитане. Розмовляти з читачами відразу після читання можна в тих випадках, коли у них є запитання до бібліотекаря або бажання висловитися з приводу почутого.

Бесіди про науково-популярну або науково-художню книгу дає бібліотекарю можливість визначити рівень доступності читачам пізнавального матеріалу, виділити моменти які потребують спеціальних роз'яснень. Колективна робота викликає інтелектуальну активність читачів, вони глибше і емоційніше сприймають зміст і формулюють питання, які повинні націлювати читача на зіставлення нових знань з раніше набутими, з самим життям, на виявлення причинно-наслідкових зв'язків. Готуючи питання, важливо

спиратися на пізнавальні можливості читачів, їх освітній багаж, рівень читацького розвитку. Пропонуючи питання читачам, бібліотекар повинен чітко уявляти якого педагогічного результату він прагне.

Характерним для молодших школярів є інтерес до всього, що їх оточує. У розвитку читацьких інтересів учнів важливу роль відіграють почуття та емоції. А тому, підбираючи літературу для читання, я це враховую. Підбираю книги з яскравими малюнками, бажано нові та цікаві за змістом. При повторному обміні книг, в ході бесіди, я цікавлюсь чи сподобалася книга та чим саме. В мене уже є уявлення про даного читача і його читацький інтерес.

В бібліотеці виділена література для дітей молодшого шкільного віку. Діти мають можливість самостійно вибирати книги. При цьому вони отримують задоволення від спілкування з книгою. Також учні молодших класів охоче беруть книги, які порекомендував учитель або бібліотекар.

Рекомендуючи ту чи іншу книгу, я допомагаю знайти учневі те, що йому потрібно, і одночасно привчаю читача свідомо формувати свої інтереси та бажання.

Рекомендаційна бесіда з одним читачем часто перетворюється на перевіірочну бесіду з іншим, тому що діти цього віку дуже емоційні, вони

хочуть поділитися враженнями від прочитаного і разом з тим дають свою оцінку твору.

Обговорення книг - це вільна дискусія своєрідний колективний роздум про твори головним чином художньої літератури, виховний вплив якої на зростаючу людину особливо сильний. Обговорення книг вимагає підготовки. Підготовка читачів до обговорення полягає в тому, щоб обрану книгу прочитали всі учасники обговорення і що б у них виникло бажання обговорити її. Для цього у бібліотекаря є немало прийомів: розповісти про автора, про інші його твори, організувати книжкову виставку, присвячену творчості письменника.

В обговоренні можуть брати участь 10-15 осіб. Майстерність бібліотекаря і його захопленість допоможуть зробити обговорення неформальним, хвилюючим у житті читачів, що піднімає учнів на нову ступінь у їх читацькому розвитку.

Читацька конференція присвячена, як правило, одній проблемі (науки і техніки, культури і мистецтва). Мета конференції - формулювання колективної читацької думки, виховання у читачів вміння глибоко аналізувати прочитане, бачити щось нове в розкритті обговорюваної проблеми, що характерно для книг або періодики, аналізованих на читацькій конференції. Виховна та освітня роль читацьких конференцій може бути значною, якщо всі учасники приходять на конференцію підготовленими, зі своєю думкою з обговорюваної проблеми і бажанням її обговорювати, прочитавши рекомендовану на підготовчому етапі конференції літературу. Читацькі конференції бувають проблемні та звітні. Зміст проблемних читацьких інформацій пов'язано з великими подіями суспільно-політичного, наукового та культурного життя в регіоні або в світі. Вони утворюються на основі вивчення інтересів, враховуючи рівень читацького розвитку.

Зміст звітної читацької конференції продиктований турботою бібліотекаря про підвищення культури читання учнів, ґрунтується на

ретельному вивченні читацьких інтересів групи та має вказувати перспективу в читанні. Наприклад, провести звітну конференцію «Що ми читали в цьому році». При підготовці в ній важливо проаналізувати читацькі формуляри, вивчити які книги, журнали брали в інших бібліотеках, у своїх друзів або у домашній бібліотеці.

Літературні ігри. Ряд форм масової роботи насичений ігровими елементами. Це вікторини, літературні подорожі, конкурси, літературні аукціони, парад літературних героїв, літературні загадки і т.д. Літературна гра можлива в роботі з читачем різного віку. Гра звичайно завершує певний етап роботи з читачем, коли вони вже прочитали багато книг, що пропагувалися за допомогою масових та індивідуальних форм. Особливо захоплюючі «подорожі по книгах». Їх можна з успіхом проводити за краєзнавчою, географічною, історичною, науковою та художньою літературою.

Активні ігри в бібліотеці стимулюють пізнавальну діяльність читачів-дітей, а наявність ігрової ситуації робить привабливішим процес читання, пізнання, навчання. Беззаперечним є той факт, що дитина в грі, швидше виявляє свої знання, здібності, вчиться спілкуватися. Адже гра виступає як засіб організації емоційного читацького спілкування, метою якого є не стільки сама розвага, скільки захоплення загальним інтересом, що народжується в процесі гри.

Серед найпопулярніших ігрових форм в нашій бібліотеці - літературні подорожі, турніри, літературні калейдоскопи, конкурси, конкурсно-розважальні програми тощо.

Я віддаю перевагу інтелектуальним, літературним, пізнавальним, розважальним іграм. З учнями 3-х класів проведено літературну гру «Від реальності до казки – один крок», «Казковий калейдоскоп».

Особливою популярністю серед наших юних читачів користуються турніри, конкурси ерудитів. Я їх проводжу як з командами, так і з індивідуальними гравцями.

Історична подорож «А ну, який з тебе козак?» [Додаток 1] перенесла дітей на кілька століть назад, у заплави Дніпра на славнозвісний острів Хортицю. У козацькому колі для них були влаштовані змагання ерудитів.

Для того, щоб стати учасником конкурсу «З якої країни літературний герой?» дітям довелося детальніше познайомитися з біографіями відомих письменників, казкарів.

Книга приходить до кожного з нас у дитинстві. І тому дуже важлива перша зустріч дитини з книгою, бібліотекою. Наше перше знайомство відбувається на святі-грі «Посвята першокласників у читачі». Тут діти знайомляться з першим читацьким документом - формуляром, в який записуємо першу бібліотечну книжку, взятую для читання додому. Також проводилась розважальна гра для учнів 2 класів «Від реальності до казки – один крок».

Літературний вечір має широкі можливості для активних читачів - це форма підбиття підсумку в роботі, свято творчості, для інших - емоційно приваблива форма пробудження і формулювання читацького інтересу.

Літературний вечір - це сценічний твір, по тому для його підготовки потрібен колектив «акторів», репетиції, певні знання в області законів театральної дії, творчі здібності у читачів і бібліотекаря. Необхідне художнє оформлення приміщення, музичний супровід, не звична розстановка учасників

на сцені і т.д. Уривки з твору можна читати по книзі, але це повинно бути виразне читання. Участь у вечорі формує загострене почуття колективу, своєї спільності. Проводилась літературно-музична композиція «Поки сонце з неба світить, тебе, Тарасе, не забудуть» [Додаток4], «О, мово рідна, що без тебе я?» [Додаток 3], «Відома і незнана водночас - ЛЕСЯ УКРАЇНКА» .[Додаток 2]

Щоб книга і читання міцно увійшли в духовне життя читачів, важливі як індивідуальні так і масові методи керівництва читанням. Найбільший ефект приносить систематична послідовність взаємозв'язок цих методів з однієї і тієї ж конкретної читацької групою. Відсутність взаємозв'язку знижує роль бібліотеки, і бібліотекар, перестає бути компетентним керівником і вихователем, як читацької групи, так і кожного окремого читача..

Бібліотечні уроки одна з форм виховання бібліотечно-бібліографічних знань. Теми до них підбираються особливо старанно, з метою зацікавити учнів і вчителів.

Для ознайомлення дітей з бібліотекою та бібліотечною справою проводяться бібліотечні уроки: «Історія розвитку бібліотеки. Стародавні бібліотеки», «Найбільші бібліотеки світу», « Українська книга - оберіг нації, багатство і краса невмирущих цінностей» і тд.

У формуванні читацьких інтересів підлітків є свої особливості. Їх цікавить світ пригод та фантастики, книги про життя дітей, класична література, різноманітні енциклопедії та енциклопедичні словники. В книжковому фонді бібліотеки виділено літературу для дітей цього віку.

Старший шкільний вік є періодом досягнення не тільки фізичної, а й розумової зрілості. Це період мрій, шукань, випробування своїх сил, захоплень і розчарувань, породжуваних труднощами у досягненні мети.

Головне завдання популяризації бібліотечно-бібліографічних знань – це формування навичок користування друкованими виданнями, фондом бібліотеки, її довідково-бібліографічним апаратом.

Прищеплювати школярам навички користування довідково - бібліографічним апаратом бібліотеки досить важко. Над цією проблемою працюють учителі-предметники: продумують завдання так, щоб учні систематично зверталися до словників, довідників, енциклопедій та картотек. Інтерес до них формують такі форми роботи, як вікторини, турніри кмітливих, літературні подорожі, експрес-екскурсії. Для цього проводяться бібліотечні уроки «Подорож у країну словників», «Каталоги та картотеки шкільної бібліотеки», «Правила користування бібліографічними покажчиками».

В бібліотеці є читальний зал, де читачі мають можливість попрацювати зі словниками, енциклопедіями, довідниками. Із задоволенням читачі працюють з енциклопедіями «Чудеса техніки», «Чудеса світу», «Світ відкриттів» та інші. Також для розширення поняття про книги, які є нашими друзями та ознайомлення з процесами виготовлення книг, виховання бережливого ставлення до книги та бажання їх читати з учнями 2 - 3 класів проводиться бібліотечні уроки «Твій друг - книга», «Періодичні видання для молодших школярів».

Бібліотечне свято. Формування і розвиток читацьких інтересів я розпочинаю відразу після запису дитини у бібліотеку. Інтерес у дитини до предметів, що її оточують, зароджується ще в ранньому віці. Про це свідчать численні запитання, з якими вона звертається до дорослих («Що це», «Чому так?»). Велику допомогу у задоволенні цієї потреби подають книжки – ці невичерпні джерела знань.

Плануючи роботу з виховання в учнів читацьких інтересів, я враховую вікові особливості читачів. Діти молодшого шкільного віку своєрідно сприймають навколишній світ, відображений у книзі. Вони по - своєму ставляться до всього, що читають. Тому разом з вчителями проводимо свято «Подорож до країни Казкандії», «Книга наш друг і порадник». Для учнів 2 класів проводилось свято « Її величність книга».

Не останню роль у вихованні учнів бібліотека приділяє національно-патріотичному вихованню. Виконуючи виховну функцію, шкільна бібліотека застосовує різноманітні форми та методи патріотичного виховання, які сприяють формуванню патріотичних почуттів та громадянської самосвідомості учнів шляхом залучення їх до читання, виховання любові до книги, рідної мови, культури держави.

Для цього проводяться літературна вікторина ” Люби і знай свій рідний край ”. Створено постійно діючу виставку «Вони загинули, щоб існувала Українська держава». Свято знавців української мови « Українська мова - мова мого народу».

Робота з активом читачів. Читачі, які часто відвідують бібліотеку, люблять книгу та читання, зазвичай допомагають бібліотекарю у всіх його починаннях: беруть участь у підготовці масових бібліотечних заходів, намагаються залучити до бібліотеки своїх товаришів.

Добровільна участь у справах бібліотеки - важливий принцип організації читацького активу. Головна умова його створення - це знання бібліотекарем інтересів і захоплень читачів.

Участь у роботі бібліотечного активу наповнює вільний час учнів захоплюючим читанням, розширює кругозір, робить їх трохи багатшим, змістовнішим. Форми організації активу читачів можуть бути різними: це залежить від віку, інтересів, схильностей і захоплень читачів, а так само від творчих здібностей самого бібліотекаря. Це можуть бути гуртки любителів книги, клуби, читацькі об'єднання на основі єдності інтересів, наприклад до поезії, до краєзнавчої літератури і т.д. Особливість клубів, гуртків у бібліотеці полягає в тому, що вони стимулюють і активізують читання підлітків, самостійність їх роботи з книгою.

2. БІБЛІОТЕКА ТА СІМ'Я

Не залишається поза увагою робота бібліотеки з батьками учнів. Двері бібліотеки завжди відкриті для батьків учнів: для них оформлено тематичну полицю «Для Вас, батьки». Основним напрямком роботи з батьками юних читачів є вивчення ролі сім'ї у читанні дитини. Проводяться індивідуальні бесіди з батьками про життя дітей, їх відношення до книг та підручників. Батьки повинні знати захоплення своїх дітей, їх інтереси, допомагати їм у роботі з книгою, подавати особистий взірець високої культури в цілому і читанні зокрема.

Спілкуючись з батьками на батьківських зборах, надаються консультації по керівництву дитячим читанням, пропонуються батькам анкети. Анкета для батьків дає можливість:

- + відшукати закономірності між інформаційною культурою учня-читача і його сім'єю;
- + урізноманітнює та покращує ефективність роботи з батьками;
- + надає можливість досягти конструктивних рішень у формуванні читацької культури та читацьких інтересів.

Робота шкільного бібліотекаря з батьками ведеться постійно і систематично. Адже, у сім'ї формується особистість дитини, його початкове ставлення до різних видів діяльності, у тому числі й до читання. У багатьох сім'ях є книги й журнали для їх віку. Сім'я в певній мірі керує читанням дітей. Співпраця батьків і бібліотекаря допомагає підвищити роль сім'ї в керівництві читанням і піднімає престиж бібліотеки.

3. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ ДО ЧИТАННЯ

3.1. Інформаційні технології в роботі шкільної бібліотеки.

Опанування нових інформаційних технологій дозволило мені працювати не тільки з друкованими, але і з електронними носіями, що робить нашу бібліотеку особливо привабливою для читачів. Зацікавити і залучити дитину до читання книг намагаюсь через презентації, застосовуючи ІКТ-технології. А саме програми пакету Microsoft Office:

- + Microsoft Office Word;
- + Microsoft Office Excel;
- + Microsoft Office PowerPoint;
- + Microsoft Office Publisher;
- + Microsoft Office Picture Manager.

Вони дозволяють оптимізувати та удосконалювати бібліотечну роботу щодо пошуку та систематизації інформації, ведення документації, здійснення

операцій обліку, мультимедійного супроводу бібліотечних заходів, естетичного оформлення приміщення, тощо.

Завдяки ІКТ бібліотека впроваджує окремі напрями бібліотечного маркетингу:

✚ створюються різноманітні засоби зорової агітації: емблеми, стіннівки, рекомендаційні списки, оголошення, тощо;

✚ виготовляється ексклюзивна бібліотечна продукція: формуляри читачів, грамоти, подяки, тематичні закладки, буклети [Додаток 5], що сприяє позитивному іміджу бібліотеки, привертає увагу учнів, батьків, педагогічного колективу.

Успішно використовуються ІКТ як засіб для втілення принципу наочності під час здійснення масової роботи бібліотеки. Завдяки використанню ІКТ не лише забезпечується можливість доступу читачів до інформаційних ресурсів, але й підвищується їх інформаційна культура.

3.2. Сайт шкільної бібліотеки як маркетинговий хід.

Створення сайту шкільної бібліотеки – маркетинговий хід по популяризації друкованих та електронних книг, доведення до відома не тільки читачів власної бібліотеки, а усього світу про своє існування, роботу, надання послуг.

Новини, актуальна інформація щодо роботи бібліотеки, проведених заходів висвітлюються на сайті шкільної бібліотеки (<http://biblioschool15.ucoz.net/>).

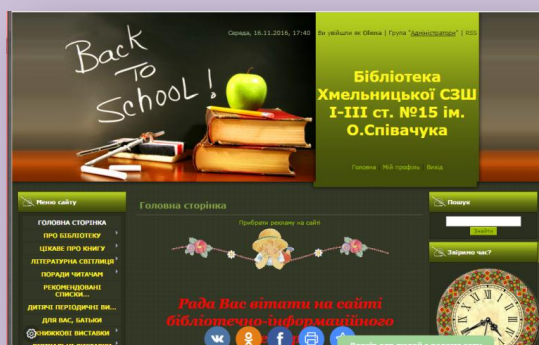
Сайт бібліотеки школи створено недавно. Його особливість в тому, що інформація, яку він надає, відповідає в першу чергу потребам навчального закладу.

Інформація на сайті представлена українською мовою. Поряд з власними інформаційними ресурсами розміщені посилання або точки доступу до зовнішніх Інтернет - ресурсів, електронних версій підручників.

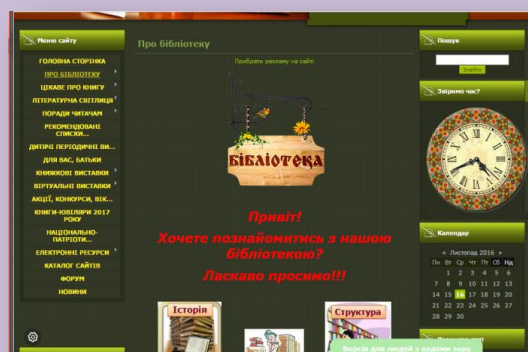
Тут представлені наступні рубрики:

«Головна сторінка»

«Про бібліотеку»

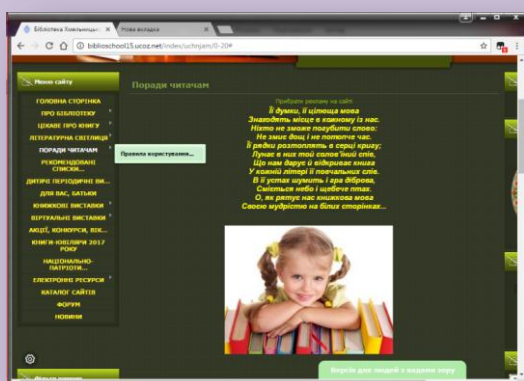
«Цікаве про книгу»

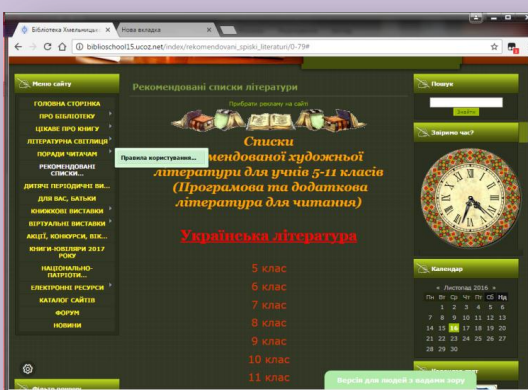
«Літературна світлиця»

«Поради читачам»

«Рекомендації списки художньої літератури»

«Дитячі періодичні видання»

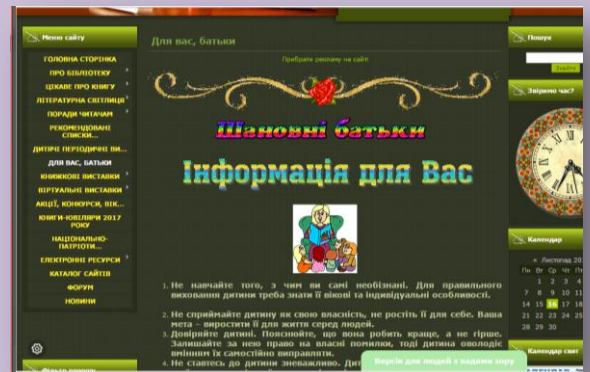
«Книги ювіляри -2017»

«Акції, конкурси, вікторини»

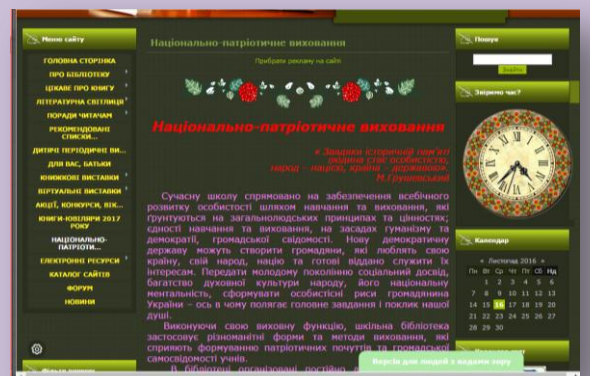
«Для Вас, батьки»

«Книжкові виставки»

«Національно-патріотичне виховання»

Дизайн сайту створено у єдиному кольоровому тоні. Основні кольори жовтий та червоний на сірому фоні сайту. Для зручності розміщено годинник та календар.

Постійні запити читачів бібліотеки залишають широкий простір для наповнення сторінки іншими, корисними й цікавими для дітей ресурсами.

4. СТВОРЕННЯ ДОСТУПНОГО БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ДІТЕЙ З ВАДАМИ ЗОРУ.

Сьогодні цивілізований світ починає формувати нову культурно-етичну норму - повагу до фізично й інтелектуально обмежених членів суспільства відповідно до міжнародного законодавства.

Загальновідомо, що виняткової турботи потребують діти з вадами розвитку. Таким дітям необхідно створити оптимальні умови, які б допомогли звести до мінімуму наслідки їхніх розладів, їм необхідна допомога фахівців і, що найважливіше, чуйне й доброзичливе ставлення оточуючих.

Інклюзивна форма освіти визнана сьогодні пріоритетною для здобуття освіти дітьми з особливими потребами.

В березні 2005 року наша школа виграла гранд Українського фонду соціальних інвестицій з мікропроектом "Соціальна реабілітація та адаптація дітей з проблемами зору, шляхом організації класів інклюзивного навчання "Вікно у світ", і вже 1 вересня 2005 року в школі відкрито два інклюзивних 1-их класи, в яких навчалось 16 дітей з вадами зору. За 11 років існування цього проекту в школі працює 8 інклюзивних класів, у яких навчається 61 учень з вадами зору (слабозорих дітей).

Головна мета колективу школи та бібліотеки - зробити навчання доступним для всіх дітей, щоб діти, які мають проблеми з зором, проживали в сім'ї і мали змогу отримати освіту й адаптуватись у суспільстві.

Всім добре відомий вислів, що ми всі родом з дитинства. І якщо добре згадати своє дитинство, то кожен може розповісти, що в оточенні їхніх однолітків були діти з обмеженими можливостями. Ходили вони в бібліотеку? Напевно, не завжди. Через свої індивідуальні особливості і фізичні вади їм складно приходити до бібліотеки. Тому будь-який вихід у бібліотеку – це вікно у світ книги. Нові враження, нові інтелектуальні можливості.

Звичайно, бібліотекарі не є професіоналами і досвіду роботи з особливими дітьми у нас немає, але на те ми і бібліотекарі, щоб враховувати інтереси різних категорій читачів і нести світло книги і знання будь-якій дитині, незалежно від здібностей, статусу, звичок, характеру.

Я, як бібліотекар школи, де навчаються слабозорі діти, намагаюсь забезпечити доступ до знань, інформації і художніх творів шляхом використання ряду ресурсів в рівній мірі всіма учнями. Так, як залучення до книги, до бібліотеки є безперечною умовою їх повноцінної соціальної реабілітації.

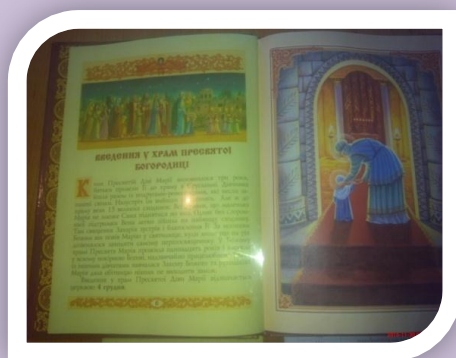
Отже, як допомогти дитині з обмеженими фізичними можливостями адаптуватися в бібліотеці? Для цього в нашій бібліотеці є:

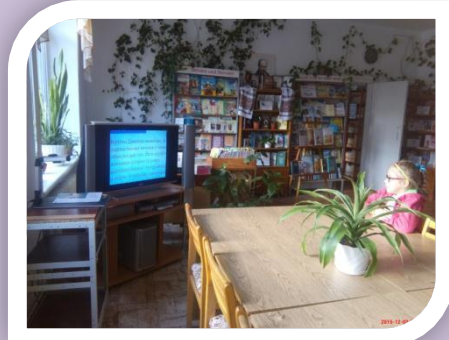
Розробки методичної літератури вчителів школи.

Спеціальна плівка жовтого кольору, яка накладається на текст, який читає дитина. Так як, на жаль, ми живемо в реаліях сьогодення і в бібліотеці не вистачає спеціальної літератури для таких дітей, тому виходимо з положення, використовуючи спеціальну плівку жовтого кольору, яка накладається на текст, який читає дитина.

Використовую призму для збільшення тексту для слабозорих дітей.

Видання, надруковані великим шрифтом.

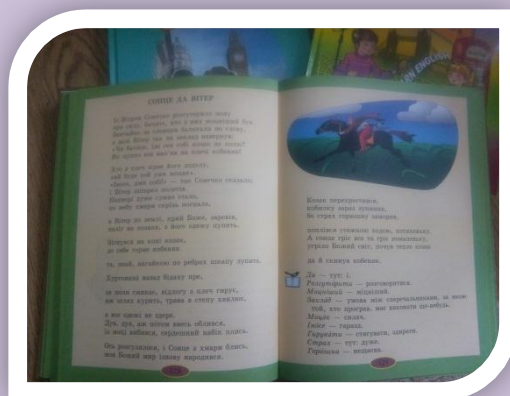
Легкі для читання книги.

Електронні книги.

Підручники для слабозорих дітей.

На жаль, ми не можемо використовувати усі існуючі сьогодні ресурси в роботі з дітьми з вадами зору, але знаємо, що вони є в інших навчальних закладах:

- ✚ аудіокниги, газети та періодика;
- ✚ видання, надруковані великим шрифтом;
- ✚ легкі для читання книжки;
- ✚ книжки, надруковані шрифтом Брайля;
- ✚ відео/DVD-книги з субтитрами та/або знаковою мовою;
- ✚ електронні книжки;
- ✚ дотикові ілюстровані видання.

Тож з цією темою я виступила на семінарі «Модернізація форм та методів роботи шкільних бібліотекарів з дітьми з особливими потребами» [Диск] та поділилась своїми розробками у фаховому журналі «Шкільний бібліотекар».

Часто бібліотекарі вважають, що обслуговування дітей з особливими потребами займає багато часу, а тому не стимулюють їхню появу в бібліотеці. Насправді, давно настав час здолати ці стереотипи і перетворити бібліотеку в гостинний дім для всіх. Адже, правильно підібрана книга, що викликає позитивні емоції, не менш важлива, ніж уміло підібрані ліки.

ВИСНОВОК

Опрацювавши багато матеріалів колег та з власного досвіду можна стверджувати, що попри основні завдання: інформаційного забезпечення навчального процесу, роботи з вчителями – інформування про нову методичну і педагогічну літературу, підбір додаткової літератури до уроків і класних заходів, роботи з батьками, бібліотекар навчального закладу відіграє важливу роль у первинному залученні дітей до читання. Шкільна бібліотека більш ніж будь-яка інша наближена до дитини. У публічну дитячу бібліотеку дитина піде у тому випадку, якщо в неї уже сформована потреба у читанні. Шкільну не мине ніхто. Бібліотекар перебуває в школі увесь час на очах дітей.

Навіть тоді, коли дитина ходить в бібліотеку лише два-три рази на рік за підручниками (адже буває і так), вона все одно знає співробітників бібліотеки в обличчя, хочеш не хочеш знає, що відбувається в стінах бібліотеки і в школі. Раніше або пізніше щось її зацікавить. Крім цієї непрямої дії, яка безумовно є в кожній школі, де бібліотека – не лише пункт видачі підручників, бібліотекар може впливати на читання дітей через їх друзів, вчителів, через спільну підготовку заходів в класі.

У бібліотекаря із будь-яким учнем інша форма стосунків: за ними не стоїть ні зроблене домашнє завдання, ні оцінка в класному журналі або проблеми поведінки на уроці. Учень для бібліотекаря – читач, а не двієчник або відмінник, не «паїнька» або хуліган. Це інше спілкування. Воно може бути більш довірливим або більш діловим, але воно дає інші можливості, як на мене – більші, ніж навіть в учителя. Часто в школі бібліотека – місце неформального спілкування. Кому не доводилося бачити дітей, що приходять в шкільну бібліотеку просто так? Не за книгою, не у справі – поспілкуватися. І саме тут необхідно звернути увагу на самоосвіту бібліотекаря адже читачі бажають бачити бібліотекаря людиною ерудованою, обізнаною, з почуттям гумору, готовою до спілкування, а ще, безумовно, це повинен бути майстер своєї справи, актор, педагог, який налаштовував би юних користувачів бібліотеки на плідну співпрацю з книгою, створював атмосферу гармонійного сприйняття ними книги, ауру доброзичливості та взаєморозуміння. Бібліотекар сам повинен бути обізнаним і активним читачем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башук О. В. Вплив маркетингу і фандрейзингу на трансформацію бібліотек / Наук. ред. В.С.Білецький. - Донецьк: УКЦентр, 1999. - 204 с.
2. Прокошева Т. М. Публічна бібліотека: минуле, сьогодення і майбутнє //36. статей міжн. наук.-практ. конф. -К., 1998. -С. 11-14.
3. Ільганаєва В. О. Бібліотека в сучасному інформаційному середовищі: Основні стратегії розвитку / Вісник Харківської державної академії культури. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформатика: Зб. наук. праць. -Х., 1999. -Вип. I.-с. 30-37.
4. Костенко Л. Й. Використання INTERNET у бібліотеках // Бібліотечний вісник.- 1999. -№ 2.-С. 6-10.
5. Костенко Л. Й., Ляшенко І. Ю. Застосування Internet-технологій у бібліотеках // Бібліотека. Наука. Культура, Інформація: Наукові праці НБУВ. Вип. 1. -1998. -С. 361-368.
6. Костенко Л.Й. Розвиток інформаційних технологій та Інтернету в бібліотеках/ /Бібліотечний вісник.-2002.-№ I.- С. 16-18.
7. Матвійчук О.Є. Методика організації медіатек та шкільних бібліотечно-інформаційних центрів // Шкільна бібліотека. – 2005. – № 2. – С. 12–16.
8. Матвійчук О.Є. Науково-методичне забезпечення інноваційних процесів підготовки і перепідготовки шкільних бібліотекарів // Проблеми освіти. – 2006. – № 44. – С. 105–108.
9. Хімчук О.Є. Бібліотека школи нового типу // Шкільна бібліотека. – 2002. – № 2. – С. 14–16. 10. Матвійчук О.Є. Огляд сучасних педагогічних напрямків діяльності вчителя та вихователя, технології їхнього застосування у шкільній бібліотеці // Шкільна бібліотека. – 2005. – № 6. – С. 23.
11. Орлов П.І. Інформація та інформатизація: нормативно-правове забезпечення. – Х.,2003. – 724с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Вікторина для учнів 7 класу

А ну, який з тебе козак?

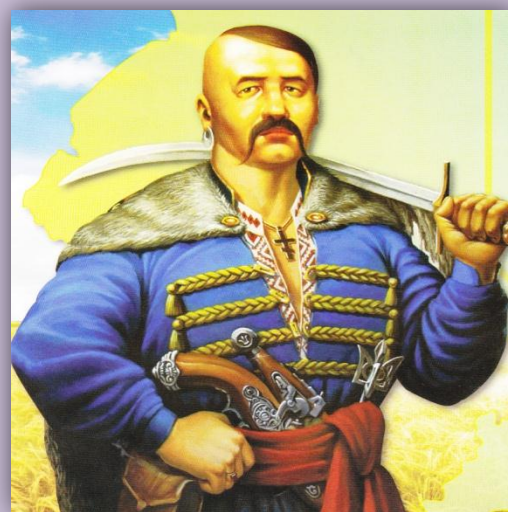
Питання до вікторини

1. Яка зброя водночас є символом казкових героїв і символом козацької влади?

(Булава)

2. Назвіть ім'я української жінки, яка зробила корисного для України не менше ніж козацькі гетьмани. Як її називали турки? Яке її справжнє ім'я?

(Роксолана, Хасекі Хуррем, Настя Лісовська)

3. Запорізькі козаки були досвідченими воїнами. Для цього вони виконували під музику рухливі вправи зі списами, шаблями, топірцями, проводили змагання. Як називалися такі змагання? (Гонак)

4. Поряд із козаками у поході часто можна було побачити хлопчика або юнака, який тільки навчався козацькій майстерності. Як звали такого учня? (Джура)

5. Чому Запорізька Січ називалася Запорозькою? Що значило слово січ? (Запорізька Січ знаходилася за порогами Дніпра, тому й називалась Запорозькою. Слово Січ значить – засіка з повалених дерев)

6. Як називались козацькі човни? (Чайки, каюки)

7. Які держави загрожували Україні? Від кого її обороняли козаки? Як козаки називали знахаря - відуна? Що він умів робити? (Характерник. Він умів зачаровувати кулі та лікувати козаків)

8. Назвіть авторів Державного гімну України – поета та композитора. (П. Чубинський, М. Вербицький)

9. Послухайте уривок із відомої української думи.

Ой, полем, полем килиїмським

та шляхом битим ординським,
ой, там гуляв козак...

Як звали козака? Як називається ця дума?

(Назва думи «Дума про козака Голоту»)

10.Хто такий кобзар? На чому він грав окрім кобзи? Як його ще називали? (Кобзар – народний співець)

11.Скільки разів на рік збиралася звичайна нарада?(Три рази на рік)

12. Погляньте на картину Козак Мамай. Чому поряд із козаком зображували спис, шаблю, коня і бандуру? (Козак Мамай – воїн)

13. Богдан Хмельницький був найосвіченішою людиною свого часу. Він знав сім мов. Питання : якою мовою він розмовляв із польським королем ? (Він українець і розмовляв рідною мовою)

14.Погляньте на фотографію. Що за символ влади держить вершник? Кому цей пам'ятник?(Вершник держить булаву, пам'ятник Б. Хмельницькому)

15.Пригадуєте мультфільм про трьох козаків? З якими народами вони зустрічаються у своїх подорожах?(Три козака зустрічалися з татарами,греками,римлянами, турками)

Відома і незнана водночас Леся Українка

Читець "О, знаю я, багато ще промчить
 Злих хуртовин над, головою в мене,
 Багато ще надій із серця отлетить.
 Немов од вихру листячко зелене.
 Не раз мене обгорне, як туман,
 Страшного розпачу отрутне дихання,
 Тяжке безвір'я в себе, в свій талан
 І в те, що у людей на світі є призначення.
 Не раз в душі моїй наступить перелом.
 І очі глянуть у бездонну яму
 І вгледжу я в кохання над чолом
 Строкату шайку блазня або пляму.
 Я знаю се, і аду страшних ночей,
 І жду, що серед них вогонь той загориться
 Де жевріє залізо для мечей,
 Гартується ясна і тверда криця.
 Коли я крицею зроблюсь на тім вогні,
 Скажіть тоді: нова людина народилась;
 А як зломлюсь, не плачте по мені!
 Пожалуйте, кому відразу не зломилась!

І ведучий. Це вірші Лесі Українки. Вона прожила лише 42 роки, страждаючи фізично і морально. Пізнала самотність чужини, нерозділеність кохання, відчуження і відчай... А наприкінці життя - грошові нестатки, торги та злидні...

II ведучий. Але вона жила всупереч всьому. Сміялась, перемагала біль і писала свої геніальні твори.

І ведучий. Вона написала 20 п'єс, більшість яких увійшла до скарбниці світової драматургії. Жодної з своїх п'єс вона не побачила на сцені. Її вірші забороняла цензура, замовчувала критика. Тепер вони стали невіддільною частиною народної душі. Її твори не згоріли у вогні велетенських пожеж, які спалювали нашу землю.

Слово Лесі Українки, мов нержавіюча сталь, виблискує пророчо і суворо крізь роки і покоління.

II ведучий. Народилась Леся Українка 13 лютого /за старим стилем/ 1871 року, в суботу, в місті Новоград-Волинському в сім'ї Петра Антоновича та Ольги Петрівни Косач. Вона була веселою, здоровою дівчинкою.

Та раптом сталась біда. 6 січня 1881 року Леся в Луцьку пішла на річку подивитись, як святять воду, і в неї дуже померзли ноги. Почала боліти права нога. Батьки думали, що це гострий ревматизм, але це почалась, за висловом Лесі, "тридцятилітня війна" з туберкульозом.

Читець Хотіла б я вийти у чисте поле,
Припасти лицем до сирої землі
І так заридати, щоб зорі почули,
Щоб люди вжахнулись на сльози мої...

I ведучий. Минуло дитинство, наступив період юності, а хвороба не відступала. Роки крилатих злетів юної поетеси були одночасно роками важких страждань хворої дівчини. Довгі дні, місяці лежала вона прикутою до ліжка, позбавлена звичайних радощів спілкування з молоддю, з людьми. Лише крізь шибку вікна бачила, як змінюються пори року. "А хоч би один рік чи два визволитись з власного ярма!" - це слова 19-річної дівчини, повної жаги життя, творчості. Зробити їй хотілось дуже багато.

Читець. Промчалась та буря-негода палка надо мною,
Але не зломили мене, до землі не прибили.
Я гордо чоло підвела,
І очі, омиті сльозами, тепер поглядають ясніше,
І в серці моїм переможнії співи лунають.
Весняная сила в душі моїй грає,
Її не зломили зимові морози міцні,
Її до землі не прибили тумани важкі,
Її не розбила і ся переломная буря весняна,
Я вийду сама проти бурі
І стану - поміряєм силу!

II ведучий. Через недугу вже ніколи більше не вчилась систематично з учителями, ніколи не була в жодній школі, однак же була врешті решт високоосвіченою людиною, знала багато мов, гарно грала.

I ведучий. Деякий час її вчила Ольга Олександрівна Лисенко, дружина Миколи Лисенка, добра піаністка, яка надала знання і музичного смаку. Та надалі займатися музикою їй не судилося. Тяжка хвороба вразила її руку. Леся терпіла, мовчала, щоб не завдати болю рідним. Та мати все відчувала.

З листа Олени Пчілки: "Така у нас біда з Лесею... Вона дуже терпляча взагалі й переносить страждання, не скаржачись, але й мовчазне її страждання так тяжко бачити, може, ще тяжче. Бона плаче нишком від мене, а я від неї..."

II ведучий. Невідомо, чи стала б Леся українською поетесою, коли б не мати... Від батька вона не могла навчитися української мови, бо він не говорив нею. Мати робила так, щоб мова народу була її дітям найближчою. Життя серед волинських селян сприяло тому. Можна сказати, що Лесю Українку створила мати. Вона дала їй усе - талант, освіту, літературну долю, придумала для неї псевдонім. Ось тільки щастя їй не дала...

Читець ... Я завжди чую горе, бачу горе,

А показати не вмію.

Я не можу сказати: тут воно, або: он там.

Я знаю тільки, що воно вже є,

і що його ніхто не одверне, ніхто, ніхто!

Ох, якби тільки можна, то я б сама те горе одвернула...

I ведучий. Тяжким психічним струсом в житті Лесі стало її сильне, велике, перше й останнє кохання, люто обірване смертю коханого... Десять років, в Ялті, доля звела її з Сергієм Мержинським - білоруським журналістом, теж хворим на сухоти. Ця зустріч спалахнула коханням. Здавалось, що щастя буде повне й тривале... Але вже в 1901 році Леся Українка пише Ользі Кобилянській: "З моїм другом дуже зле, - він вже сам не вірить, щоб міг видужати. Стан зовсім розпачливий, і на поправку нема надії... Каже, що любить в мені спокій і силу волі, через те, я при ньому спокійна і сильна, навіть ніколи не зітхаю... Часом говорить про те, як багато для нього значить, що я з ним, і жалкує, що я раніш не могла приїхати. Коли подумати тільки, що я такого друга маю втратити..."

О, мово рідна, що без тебе я

На сцені стіл, застелений рушником. На рушнику лежить хліб, кетяги калини, «Кобзар» Т.Г.Шевченка. В зал розвішані плакати:

- Мова — запорука існування народу.
- Захищаючи рідну мову, ти захищаєш свій народ, його гідність, його право на існування, право на майбутнє. Не ухиляйся від цієї боротьби!
- Володіння рідною мовою — не заслуга, а обов'язок патріота.
- Розмовляй рідною мовою - своєю і свого народу: скрізь, де її розуміють, з усіма, хто її розуміє. Не поступайся своїми мовними правами заради вигоди, привілеїв, лукавої похвали - це зрада свого народу.
- Ставлення до рідної мови має бути таким, як до рідної матері: Ті люблять не за якісь принади чи вигоди, а за те, що вона — мати.
- Допмагай кожному, хто хоче вивчити українську мову.
- Пам'ятай: найкращі вчителі мови для дітей — це мати і батько.

На сцену виходять ведучий і ведуча.

Ведучий: 9 листопада відзначається день української писемності. Вважають, що саме і цей день народився Нестор-літописець - автор «Повісті минулих літ», яка розповідає про найдавнішу історію нашої держави, про перших князів та про українську культуру.

Ведуча: Із сивої глибини віків бере початок наша мова. Шлях її розвитку - це тривала боротьба. Дуже багато поневірянь пережила наша рідна, наша невмируща мова, мужньо знівши і витерпівши наругу найлютіших царських сатрапів, посіпак шляхетсько-панських і своїх панів та підпанків недолугих.

Ведучий: Перетерпіла вона, мова наша рідна, і дикунський циркуляр царського міністра Валуєва, який заборонив друкувати книжки українською мовою, окрім творів художніх, і ганебний з найганебніших Ємський указ 1876 року, який зовсім заборонив друкування книг українською мовою.

Звучить запис пісні у виконанні В.Морозова „ Мова наша солов'їна" на слова І.Малковича.

Ведучий: Кажуть, дитино, що мова наша - солов'їна. Правильно кажуть... Але зятям собі, що колись Можуть настати такі часи, Коли нашої мови не буде пам'ятати Навіть найменший соловейко.

Тому не можна покладатися Тільки на солов'їв, дитино!

1 читець: Мова кожного народу - неповторна і своя,
В ній гримлять громи в негоду, в тиші - трелі солов'я.
На своїй природній мові і потоки гомонять,
Зелен-клени у діброві по-кленовому шумлять.
Солов'їну, барвінкову, колосисту - на віки –
Українську рідну мову в дар дали мені батьки.
Берегти її, плекати буду всюди й повсякчас
Бо ж єдина - так, як мати, - мова в кожного із нас!

2 читець: Мова, наша мова - мова кольорова,
В ній гроза травнева й тиша вечорова.
Мова, наша мова - літ минулих повість,
Вічно юна мудрість, сива наша совість.
Мова, наша мова
Мрійнику - жар-птиця,
Грішнику - спокута,
Спраглому - криниця,
А для мене, мово, ти - мов синє море,
У якому тоне і печаль і горе.
Мова, наша мова - пісня стоголоса,
Нею мріють весни, нею плаче осінь.
Нею марять зими, нею кличе літо.
В ній криваві рими й сльози «Заповіту».
Я без тебе, мово, без зерна полова,
Соняшник без сонця, без птахів діброва...
Як вогонь у серці я несу в майбутнє
Невгасиму мову слово незабутнє.

Ведуча: Під бунтарським пером великого Кобзаря українська мова не тільки заграла усіма барвами своїми, а й запалала гнівним вогнем. З вершин світової культури, з найглибших глибин людської совісті й правди він закликав:

Не дуріти самій себе,
Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь.
Бо хто матері забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються,
В хату не пускають.

Ведучий: Батьком української літературної мови ми вважаємо Тараса Григоровича. Уперше в його творах наша мова забриніла з величезною силою. Шевченко своїм талантом розкрив величезні багатства народної мови і, як ніхто раніше, відчув чудову музику українського слова.

Звучить запис пісні П.Дворського „ Рідна мова ”.

Ведуча: Якось Бог вирішив наділити дітей світу талантами. Обдарувавши усіх, раптом побачив дівчинку, яка щиро молилася. То була українська дитина, вдягнена у вишивану сорочку, руса коса була переплетена синьою стрічкою, а на голові був вінок з червоної калини. Розгубився Бог, та потім підійшов до неї і сказав: „Є у мене неоціненний дар, який уславить тебе на цілий світ. Це - пісня". Узяла дівчина - Україна дарунок і міцно притисла до серця, поклонилося низько і понесла пісню в народ.

Дівчина, вбрана в українське вбрання, співає пісню пісню „ Чарівна скрипка”.

З читець: Мово рідна, слово рідне,

Хто вас забуває,

Той у грудях не серденько,

А лиш камінь має.

Як забути можна мову,

Котрою учила.

Мама наша мила?

От, тому плекайте, діти,

Рідненькою мову,

Вчіться гарно говорити

Своїм рідним словом!

Ведучий: Один мудрець сказав: „ Людина, байдужа до рідної мови, схожа на дикуна. Тому її байдужість до мови пояснюється повною байдужістю до минулого, сучасного і майбутнього свого народу”.

4 читець: Буду я навчатись мови золотої

У трави-веснянки, у гори крутої,

В потічка веселого, що постане річкою,

В пагінця зеленого, що зросте смерічкою...

Щоб людському щастю дбанок свій надбати

Щоб раділа з мене Україна - мати.

5 читець: Рідне слово назавжди нам надане,

В спадщину йде від батьків і дідів,

Нам всім народом, як золотом надбане

Вічна любов до майбутніх синів!

І Батьківщина з нього ж починається,
З рідного слова джерельцем бринить.
І слова рідного хто відцурається
Той Батьківщини не зможе любить.
Рідне слово в сторіччях не зменшене,
Щастя й натхнення тобі вже дано.
Все що ми зробимо, все що ми звершимо,
Щоб ти над нами як сонце зійшло.

Звучить запис пісні у виконанні Р.Кириченко „ Звучи, рідна мово

Ведуча: Вивчайте, любіть свою мову, Як світлу Вітчизну любіть, Як
стягів красу малинову, Як рідного неба блакить. Нехай в твоїм серці любові Не
згасне священний вогонь, Як вперше промовлене слово На мові народу мого.
Як сонця безсмертного коло, Що креслить у небі путі, Любіть свою мову й
ніколи Її не забудьте в житті!

Ведучий: Мово рідна, живи в ріднім домі
Крізь зболений час і духовні руїни
Вертайсь, рідна мова, у серце народу,
У душу України.

1 читець: Ми є діти українські, хлопці і дівчата.

Рідний край наш - Україна - красна і багата!

2 читець: Присягаємо: край наш рідний над усе любити Народ рідний
шанувати і для нього жити.

3 читець: Присягаємо: рідну мову завжди визнавати По українські
говорити і пісні співати.

Звучить пісня В. Барокова „ До українців ”.

Поки сонце з неба світить, тебе, Тарасе, не забудуть

На сцені — портрет Шевченка, оформлена виставка книг про життя і творчість поета, різні видання „Кобзаря”, на столі - вишивана скатертина, на ній - хліб, букет живих квітів.

1 учень Щовесни, коли тануть сніги
на рясті засяє веселка,
Повні сил і живої снаги
Ми вшановуємо ...
Всі учні
...пам'ять Шевченка.

2 учень В історії назавжди залишаються імена, які з гордістю вимовляє, пам'ятає і шанує людство. До них належить й ім'я великого українського поета Т.Г. Шевченка. Весь свій могутній талант він присвятив служінню народові. „Історія мого життя, - Писав поет, - становить частинку історії моєї Батьківщини.”

1 учень Сьогодні ми пропонуємо вам пройти разом з нами Тарасовими шляхами. Чому саме сьогодні? Бо день його народження і день смерті стоять поряд - 9, 10 березня. Між цими двома березневими днями - 47 років життя, яке стало славою і гордістю українського народу. Ми звертаємося до поета, який став для України заповітною думою, її безсмертною піснею. Тож нехай вогонь його душі запалить у ваших серцях іскру віри, надії, любові до рідної землі, свого народу.

1учениця Подивіться на рай тихий,
На свою країну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну...
Свою Україну любіть,
Любіть її во время люте,-
В останню тяжку минуту
За неї й Господа моліть!

2 учень Придивіться до портрета Тараса. І ви обов'язково зустрінетесь з його сумними очима в яких затаїлись не виплакані сльози, біль і печаль. Високе чоло свідчить про великий розум. Ми ніби відчуваємо як його переповнюють

думи. Про що він мріє? Так, про свою долю безталанну, про далеких рідних людей, про Україну. Вслухайтесь у музику його слів.

У виконанні хору звучить пісня „Думи мої, думи мої...”

1 учень Яка ж важка доля спіткала видатного поета?!

2 учениця Тарас Шевченко

Не на шовкових пелюшках

Не у величному палаці –

В хатині бідній він родивсь

Серед неволі, тьми і праці.

3 учениця Нещасна мати сповила

Його малого й зажурилась,

І цілу ніченьку вона

За сина - кріпака молилась.

4 учениця І Бог почув молитву ту

І дав душі убогій силу,

І в руки хлопцеві вложив

Співецьку чародійну ліру.

5 учениця І виріс він, і кобзу взяв,

І струн її торкнувсь рукою –

І пісня дивна полилась...

Сповита вічною тугою.

6 учениця В тій пісні людям він співав

Про щастя. Про добро. Про волю.

Будив зі сну, пророкував

Їм вищу і найкращу долю.

7 учениця І пісня голосно лилась...

Але недовго: ворог лютий

Підкрався вище і замовк

Співець, кайданами окутий.

8 учениця Він рвався серцем із тюрми

На волю, до ланів широких,

До синіх хвиль Дніпра - ріки,

До тихих тих могил високих.

9 учениця Він рвався - і прийшла вона,

Сподівана, бажана воля –

І все, чого не знав раніш,

Тепер дала лукава доля.

10 учениця Умер співець! І привезли

Його на рідну Україну
І коло синього Дніпра
Йому насипали могилу.

11 учениця Умер співець! Але живуть
В серцях людей слова безсмертні,
І тихо по Вкраїні всій
Бринять його пісні славетні.

Галина Комарова

2 учень Поетові думи, болі і страждання, надії і сподівання, хвилини радості і тривоги лягли рядками на папір і зібрались у цій поетичній збірці, назва якій „Кобзар”.

Виходить дівчина і хлопець, читають:

Коли окраєць житняка
Мені, було, давала мати,
Я мусив спершу показати,
Чи не брудна моя рука.
Як жебраки, ішли не раз
Голодні, чорні переднівки,
І хліб святим ставав, бо тільки
Він боронив од смерті нас.
А коло хліба на столі,
На самокатній скатертині
Лежала книга - як святиня:
Людські надії і жалі.
То був „Кобзар”. Його не міг
Ніхто, не вмивши рук, узяти,
Бо він - святий, казала мати,
Він смерть народу переміг!
Його, мов хліба, в чорний час
Просили в позички сусіди,
Зціляючи серця завсігди
Тим словом, що прорік Тарас.

І. Гнатюк

1 учень „Кобзар” - це книга, яку народ український ставить на перше місце серед успадкованих національних скарбів. Це духовна книга народу. За традицією, ми звемо весь поетичний доробок Тараса Шевченка „Кобзарем”, хоч відомо, що так він назвав лише першу невеличку збірку поезій, що вийшла у світ у 1840 році. До неї увійшло 8 творів.

2 учень Як же сприйняли вихід „Кобзаря”? „Кобзар” читали й перечитували прості люди, як, може, ніде не читають і не перечитують жодну книжку. Сільські дівчата плакали над „Катериною”, затаївши дух, слухали селяни „Наймичку” і „Гайдамаків”. Шевченко для них був не тільки великий поет - він був своя людина.

1 учень За життя Шевченка твори під назвою „Кобзар” виходили ще двічі: у 1844 та 1860 роках. До наших днів „Кобзар” на Україні видавався 110 разів.

Прочитайте слова українського письменника В. Стефаника (запис зроблено на плакаті):

„Читайте Шевченка, а там створена ціла проява, історія і душа українського народу. І доки наш народ за своє визволення боротися буде, доти той кріпацький син стоятиме перед очима вашими, ваших дітей, онуків і правнуків. Там для всіх мільйонів українського народу велика книга мудрості, книга любові до України. В його словах показана нам далека-далека дорога для нашої майбутності. Читайте його слова, шукайте тої дороги, йдіть нею, щоб з вас були люди найтвердіші”.

Тож давайте погортаємо сторінки „Кобзаря”, глибше відчуємо в них красу рідної землі та любов поета до України.

1 дівчина Село! І серце одпочине.

Село на нашій Україні –

Неначе писанка село.

Зеленим гаєм поросло.

Цвітуть сади, біліють хати,

А на горі стоять палати,

Неначе диво. А кругом

Широколистії тополі,

А там і ліс, і ліс, і поле,

І сині гори за Дніпром.

Сам Бог витає над селом.

Хор виконує пісню „ Садок вишневий коло хати ”.

Учні читають поезії „ Зоре моя вечірняя ”, „ Над Дніпровою сагою”, „ Зацвіла в долині”, „ Тече вода з-під явора ... ”

2 учень ... Світає,

Край неба палає,

Соловейко в темнім гаї

Сонце зустрічає.

Тихесенько вітер віє,

Степи, лани мріють,

Між ярами над ставами
 Верби зеленіють.
 Сади рясні похилились,
 Тополі по волі
 Стоять собі, мов сторожа,
 Розмовляють з полем.
 І все то те, вся країна
 Повита красою,
 Зеленіє, вмивається
 Дрібною росою,
 Споконвіку вмивається,
 Сонце зустрічає...
 І нема тому почину,
 І краю немає!

І учень. Це - Україна, неозора, широкопола, із синьою далиною, рожевими світанками і зоряними ночами. І не випадково поет називає її раєм, бо і справді це божественна краса, яка надає наснагу душі. Та не знаходить душа поета спокою серед мальовничої природи, вона болем озивається на людське горе і сльози, посіяні злиднями і важкою працею. І через образи матері, сестри, жінки, коханої постає перед нами Україна зі сторінок „Кобзаря”.

Дівчина і хлопець читають:

На сторінках „Кобзаря”
 Є найкращії перлинки:
 То слова про тяжку долю,
 Долю жінки-українки.
 Ти убрав її квітками,
 Ти умив її сльозами
 І уславив всьому світу
 Чи не кращими думками.
 Чарівний дівочий образ:
 Карі очі, стан тоненький,
 Чорні брови, ясний погляд,
 Сміх веселий, молоденький.
 Образ матері святої,
 Що дочку її єдину
 Пан покриткою пускає,
 Оддає в солдати сина.
 І дівчину-сиротину –

Не словами, а сльозами,
 Батьку славний, незабутній,
 Змалював ти перед нами.
 І за те, аж поки буде Україна існувати,
 Не забудуть українки
 Тебе, батьку, шанувати.
 І од пишного палацу
 До найменшої хатинки
 Вдячний спомин не загине
 В щирім серці українки.
 Інсценізація поеми „ Наймичка ”.

1 учень Бодем огортається серце, коли згадуєш дитинство Тараса, дні журби на чужині. Про це - його автобіографічні поезії.

Учні читають „Мені тринадцятий минає... ”, „І золотої, й дорогої... ”, „Якби ви знали паничі... ”, „І виріс я на чужині... ”

У виконанні хору звучить пісня „ Не на шовкових пелюшках ”

2 учень Коли Тарас був малим, він часто слухав розповіді діда Івана про гайдамаків, про боротьбу козаків за свободу України. Це глибоко вразило його душу. І не злидні найбільше тривожать поета, а те, що „Україна навіки, навіки заснула", люди стали рабами, забули про славне історичне минуле.

Хор виконує пісню „ Було колись на Вкраїні”.

Учні виконують поезії „За байраком байрак", „Хустина", „Мені однаково... ”.

1 учень Уклін тобі, Тарасе,
 Великий на пророче,
 Для тебе вічно б'ється
 Те серденько дівоче.
 Ти кажеш рідний народ
 І рідний край кохати,
 Для нього кажеш жити,
 Для нього умирати. мучень
 Ми не забули тебе, Тарасе,
 Черпаєм правду в твоєму слові
 І збережемо для внуків наших
 Вкраїнську пісню, вкраїнську мову.

1 учень Павло Тичина так сказав про Шевченка: „У кожного народу є свої співці-провидці, в серцях яких, мов у той океан могутній, вливаються всі радощі і болі, вся мудрість трудящих. Мудрість українського народу, всі радощі

і болі, які переживав він в минулому столітті, по вінця наповнили щедре серце Тараса Шевченка."

2 учень Микола Бажан стверджував про Шевченка: „Він народився для безсмертя, для вічного життя з живими. Геній Тараса живе з нами, з нашими дітьми, з дітьми наших дітей - і так буде довіку."

1 учень

Читає вірш „Кобзар " Анатолія Камінчика:

У вікні - любисток, на підлозі м'ята,
В золотій оправі книга серед книг.
Наче щедре сонце поселилась в хаті,
Як велике щастя стало на поріг.
Мудра, світла книга, то „Кобзар" Тараса,
На столі, як свято, білий коровай.
І пішло подвір'я з дідівського часу,
Як „Кобзар", у хаті - буде щастя, знай. ...
Ти пройди по селах рідної України:
В кожній хаті - книга, на стіні - портрет.
В рушнику розшитім, квітчаний в калині,
Бо в святій пошані у людей поет.
То співець - предтеча, наш Кобзар Шевченко,
Знають його люди і широкий світ.
Внук Дніпра-Славути, син України-неньки,
Він живе в народі, як і „Заповіт".
Звучить пісня „ Заповіт ".

2 учень Отже, дорогі гості, ви сьогодні мали можливість познайомитись з життєвим і творчим шляхом видатного українського поета Тараса Григоровича Шевченка. Збережіть згадку про сьогоднішнє свято і назавжди залиште в своїй пам'яті почуте. Нехай почуте сьогодні одному пом'якшить серце, іншому просвітлить розум, несіть у своєму серці той великий заряд духовності і краси, який ми черпаємо в творчості Великого Кобзаря.

1 учень Минуло багато часу, але ми просто не можемо існувати без Шевченка. У ньому - вся історія наша, все буття і всі наші мрії. „Україна - це Шевченко, Шевченко - це Україна".

Наш уклін тобі, наші серця, рідний Тарасе. Ніколи не заросте свята стежка на Тарасову гору.

Звучить пісня „Шлях до Тараса" - слова Ю. Рибчинського, музика Т. Петриненко.

**САЙТ БІБЛІОТЕКИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ
СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ
І-ІІІ СТУПЕНІВ №15 ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА СПІВАЧУКА**

**Відкрий для себе
сучасну бібліотеку!!!**

Одне з основних завдань
Інтернет-сайту – забезпечення
оперативного доступу до
різносторонньої інформації.

Ви можете нас знайти за
електронною адресою:
<http://biblioschool15.ucoz.net>

Завітайте до нас!!!

ДЛЯ ВАС

**Цікаві факти про
бібліотеку**

**Дитячі періодичні
видання**

**Літературна Світлиця
Літератори Поділля**

**Рекомендовані списки
літератури**

**Поради читачам
Правила користування**

**Електронні версії
підручників**

*Бібліотека – це той храм, де завжди народжується і зберігається
духовність!*